

**Europos energetika:
ar pavyks nušauti tris
zuikius vienu šūviu?**

Žygimantas Mauricas
2012.10.10

Ekonominės ir energetinės politikos trilemos

Neįmanomoji ekonominės politikos trejybė

Fiksuotas valiutos kursas

1

3

Nepriklausoma pinigų politika

2

Laisvas kapitalo judėjimas

(Ne)įmanomoji energetinės politikos trejybė?

AEI plėtra

Nepriklausoma energetikos politika

Laisvas energetinių resursų judėjimas

Markets

Lietuvos energetinė kryžkelė: „Geriau du zuikiai rankoje, negu trys miške“ – bet kuriuos du pasirinkti?

(Ne)įmanomoji energetinės politikos trejybė?

Ekologiška

1

3

Saugi

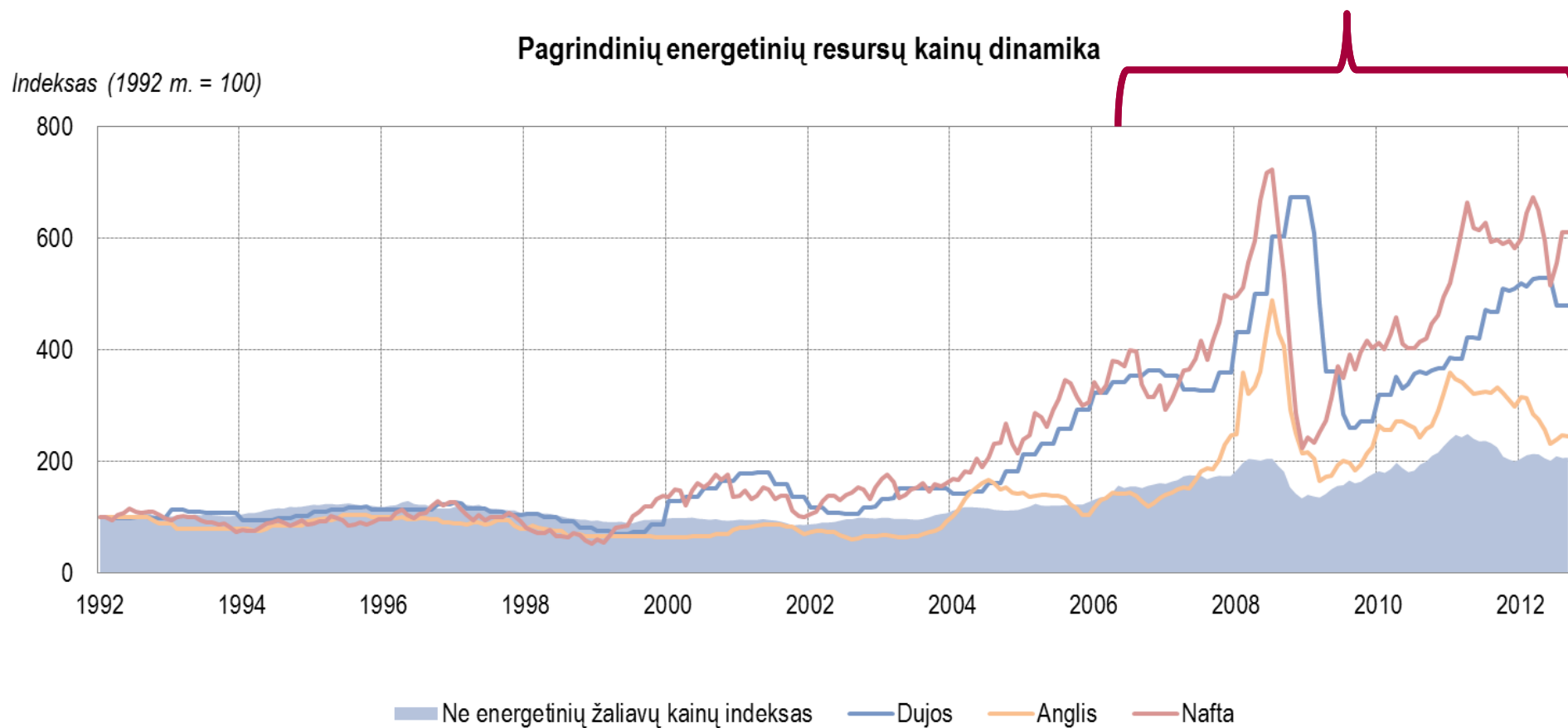
Pigi

2

1. Saugi ir ekologiška... bet brangi: AEI plėtra ir importo ribojimas, siekiant užsitikrinti energetinę nepriklausomybę
2. Saugi ir pigi... bet neekologiška: branduolinės energetikos vystymas ir elektros importas iš kaimyninių valstybių
3. Pigi ir ekologiška... bet nesaugi: AEI šaltinių vystymas ir elektros importas iš kaimyninių valstybių - didelė priklausomybė nuo iškastinio kuro kainų svyravimų

Ar iškastinio kuro rinka įžengė į naują „aukštų ir nenuspėjamai besikeičiančių“ kainų erą ar tai tik laikinas kainų pasvyravimas?

„Laikina ar nelaikina?“

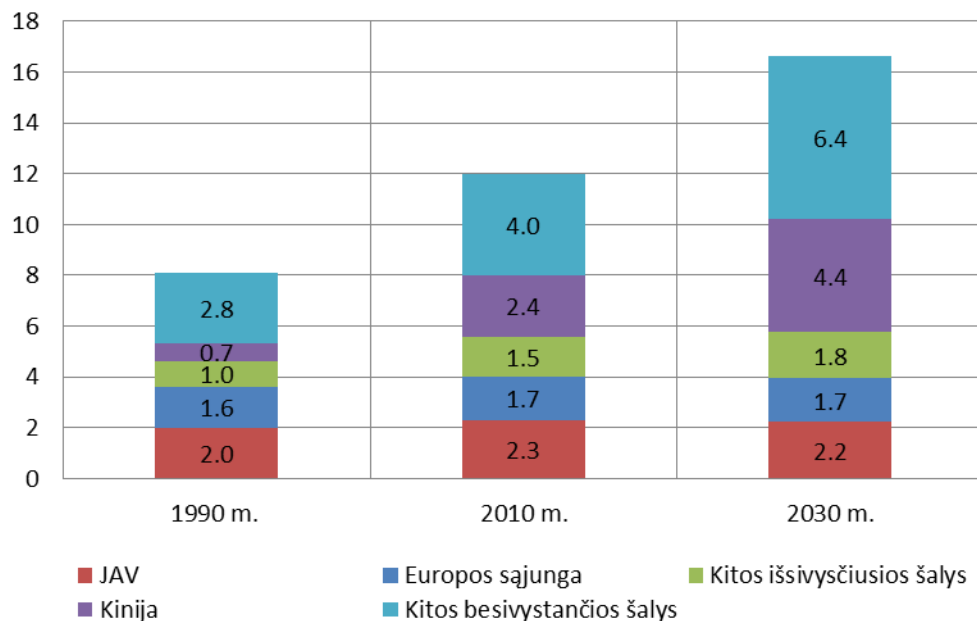

Kinija į vakarus eksportuoja ne tik pigias prekes, tačiau ir kylančias energijos išteklių kainas

- Kinija 2010 m. tapo didžiausia energijos vartotoja pasaulyje
- ... o besivystančios šalys vartoja daugiau energijos negu išsivysčiusios
- Per paskutinius 10 metų energijos vartojimas labiausiai padidėjo Kinijoje
- ... o Europos sąjungoje vartojimas mažėjo

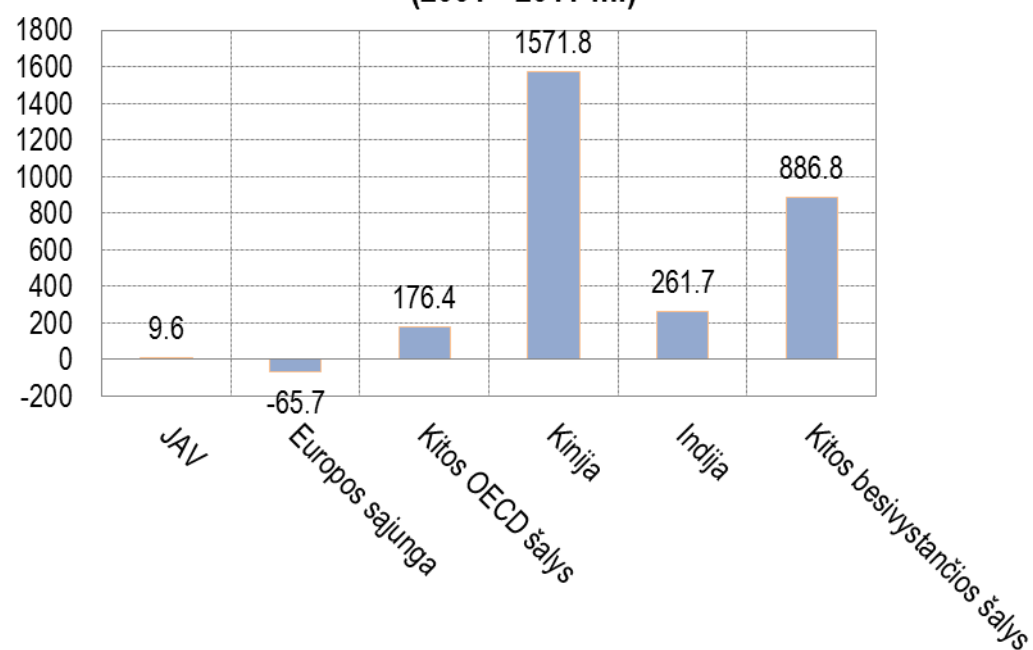
Energijos suvartojimas pagal šalis

Milijardai tne

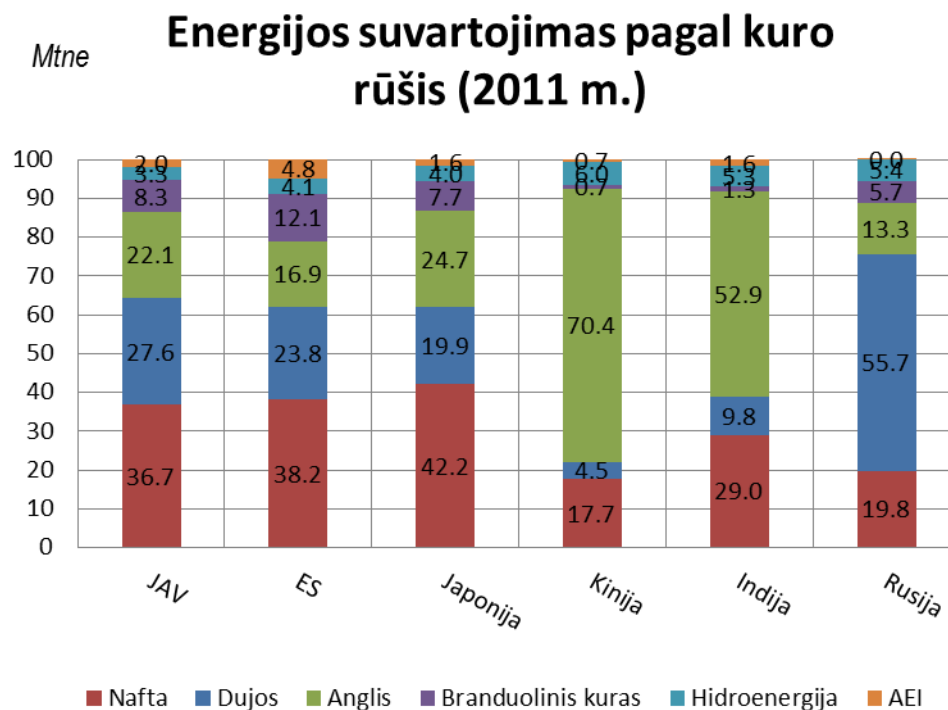
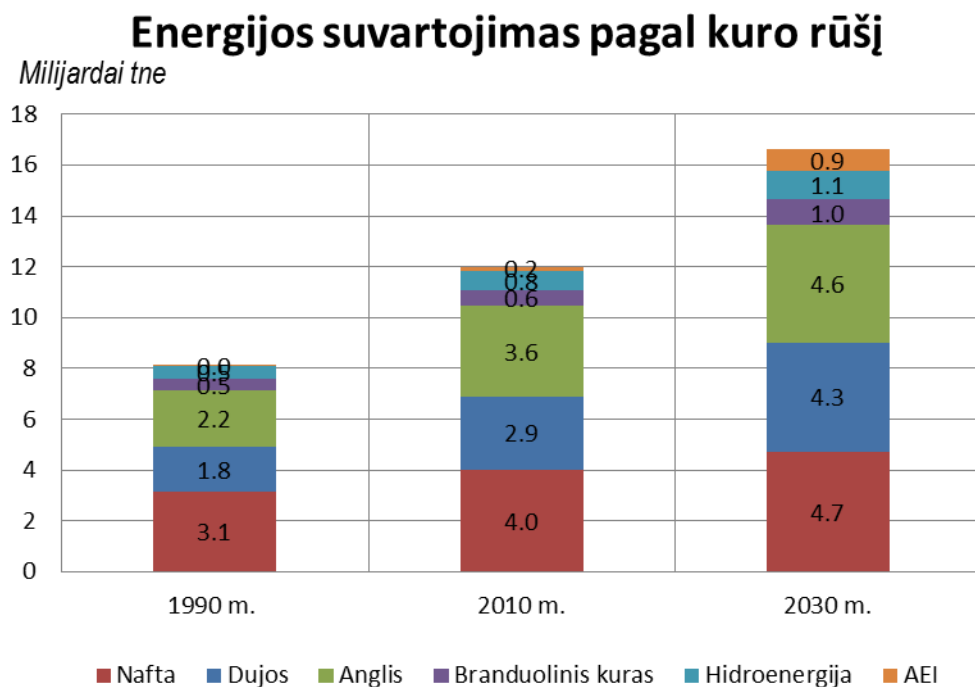
Energijos suvartojimo pokyčiai pagal šalis (2001 - 2011 m.)

Mtne

Iškastinio kuro atsisakymas – „misija neįmanoma“?

- Pasaulyje iškastinis kuras sudaro 87% viso energijos vartojimo
- ... o AEI vos 2% ir 2030 metais šis skaičius pasieks 5%
- Europa pirmauja pasaulyje pagal AEI dalį energijos vartojime
- ... tačiau 80% viso energijos vartojimo vis tiek sudaro iškastinis kuras

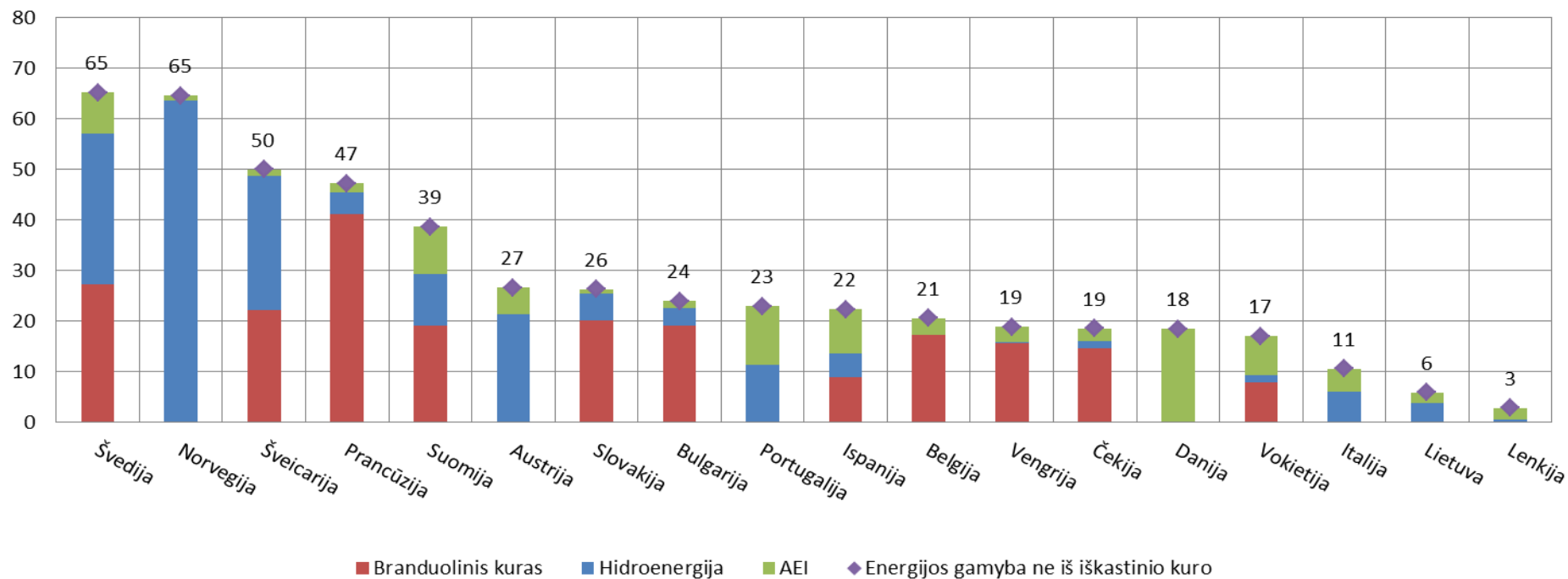

Europa pirmauja pasaulyje pagal AEI, tačiau lieka sukaustyta iškastinio kuro „pančiuose“

- Branduolinis kuras ir hidroenergetika leidžia dalinai išsivaduoti iš iškastinio kuro „pančių“
- Europoje tik Prancūzija, Šveicarija ir Skandinavijos šalys didžiąją dalį energijos gauna ne iš iškastinio kuro

Energijos gamyba ne iš iškastinio kuro (2011 m.)

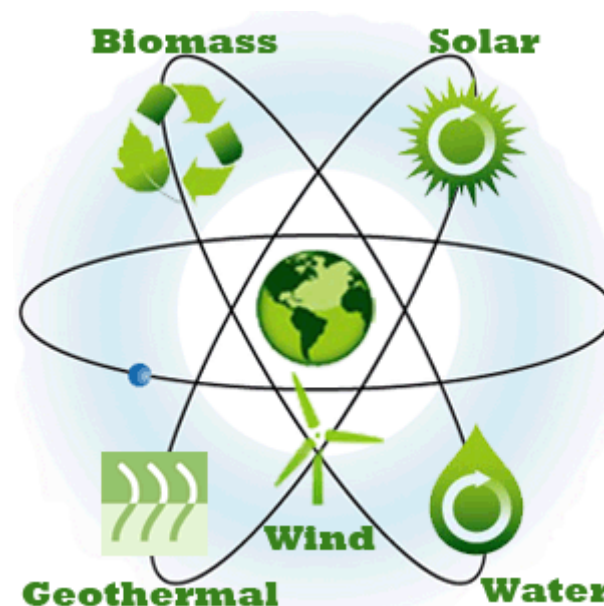
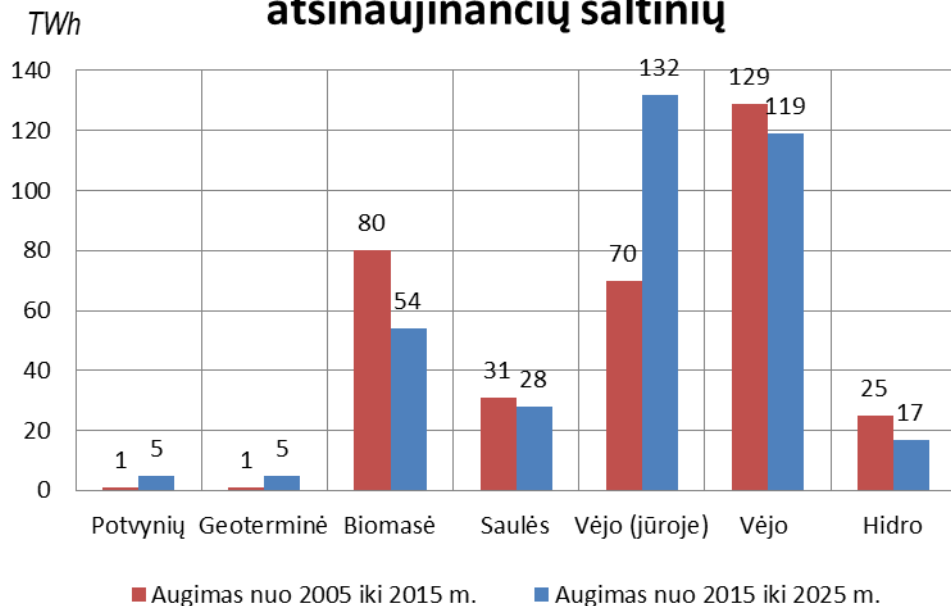
Procentai

Ar atsinaujinančių energijos išteklių atsinaujinimas yra pakankamai spartus?

- Europos komisija prognozuoja, kad AEI augimas ateityje sulėtės
- Daugiausiai vilčių dedama į vėjo jėgaines jūroje
- Biomasės ir hidroenergijos šaltinių vartojimas „aplenkia“ šių šaltinių atsinaujinimą

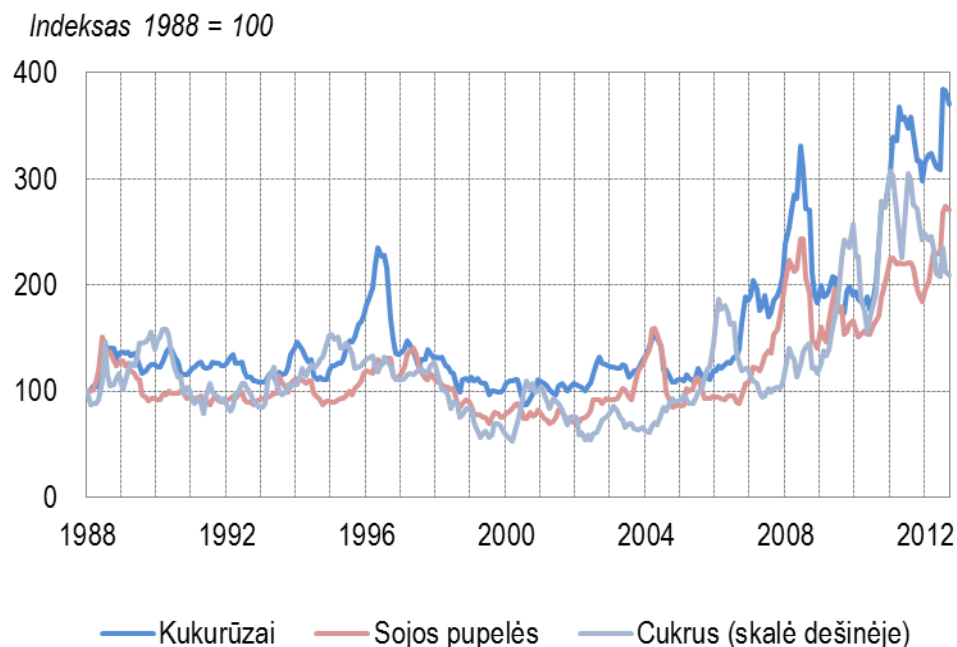
Elektros energijos gamybos augimas iš atsinaujinančių šaltinių

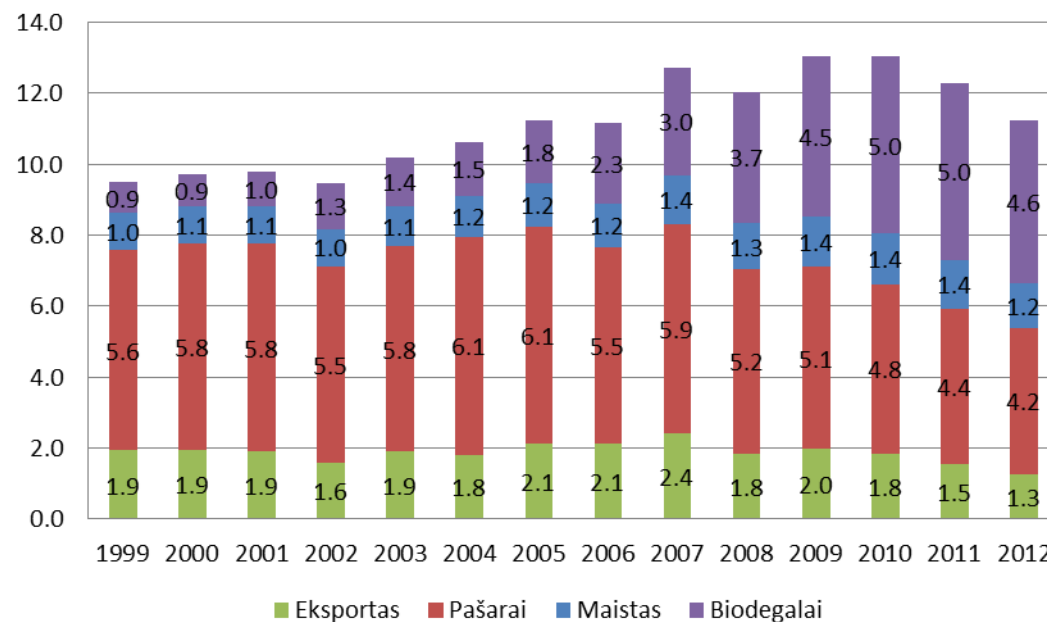
Biodegalų sektoriaus plėtros šalutinis poveikis: kylančios pasaulinės maisto kainos ir deforestacija

- Biodegalų kainos gali būti dar nepastovesnės negu iškastinio kuro
- Biokuro kainos priklauso nuo klimato, o klimatas – nuo išmetamų CO₂
- 2012 m. JAV sunaudojo 40% viso kukurūzų derliaus biodegalų gamybai
- Eksportui ir pašarams tenkanti dalis sumažėjo – liko daug nepatenkintųjų...

Biodegalų gamybos žaliavų kainos

Kukurūzų derliaus naudojimas JAV

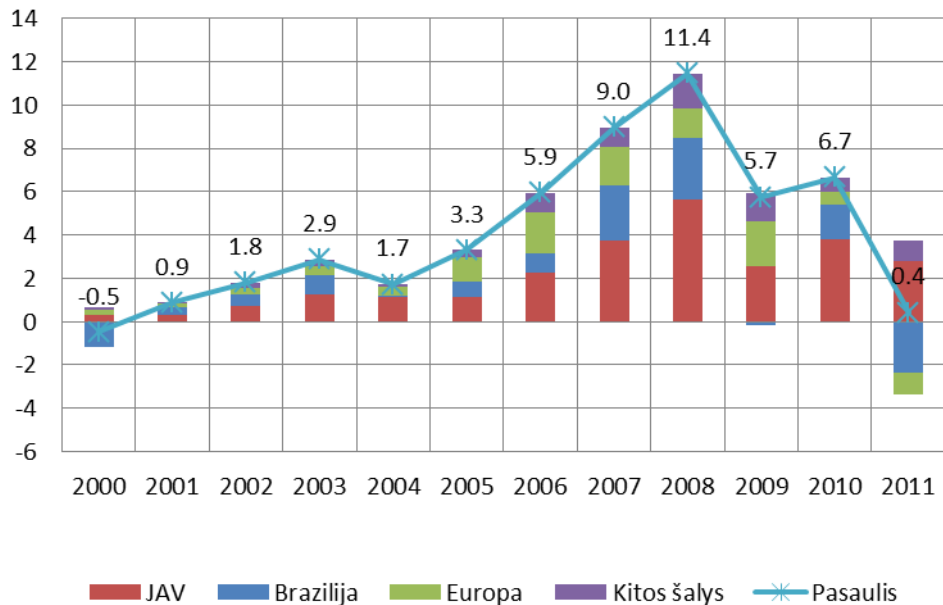

Biodegalų gamybos sektoriaus saulėlydis?

- Biodegalų gamyba pasiekė savo augimo epogėjų 2008 m.
- Biodegalų savikaina JAV šiuo metu yra didesnė negu benzino...

Pasauliniai biodegalų gamybos pokyčiai

Milijonų tonų naftos ekvivalentų metinis pokytis

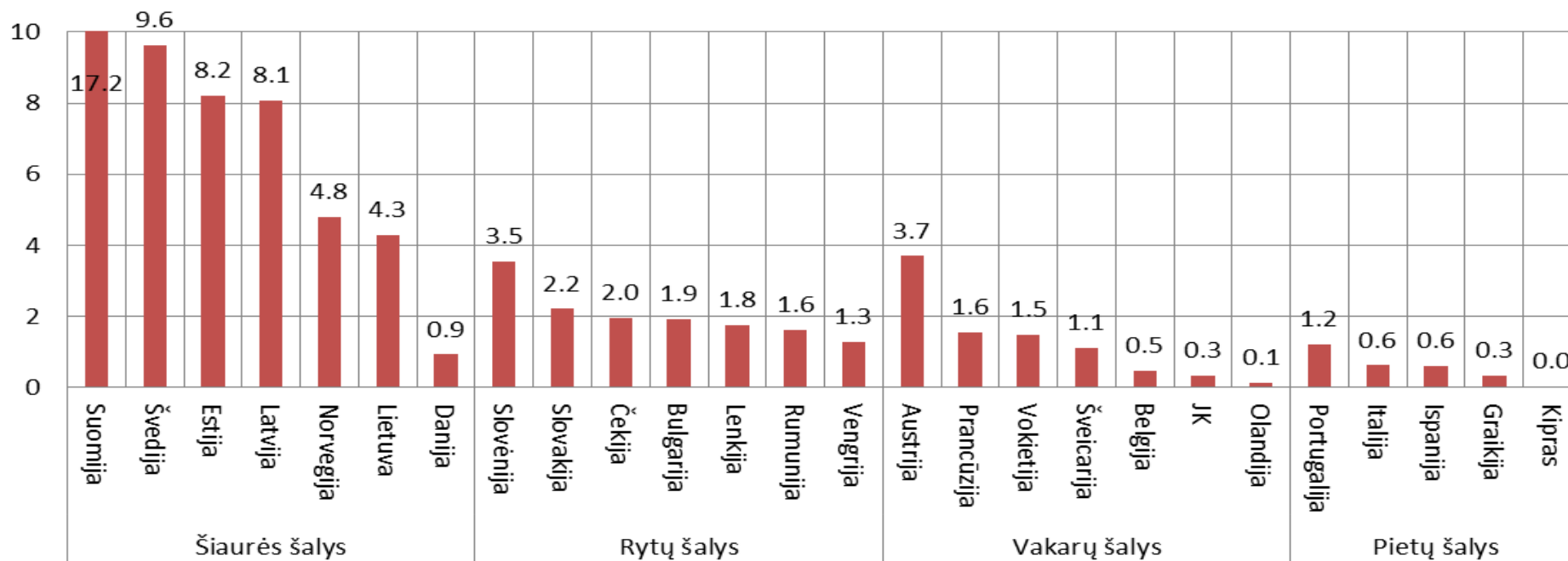

Ar Europą gali išgelbėti biokuras?

- Nėra miško – nėra ir miško atliekų...
- Jungtinė Karalystė, Beneliksų šalys ir pietų Europa neturi jokių šansų...
- Skandinavijos ir Baltijos šalių galimybės vystyti biokuro gamybą yra veikiau išimtis, negu taisyklė

Grynasis metinis medienos prieaugis vienam gyventojui (2005 m.)

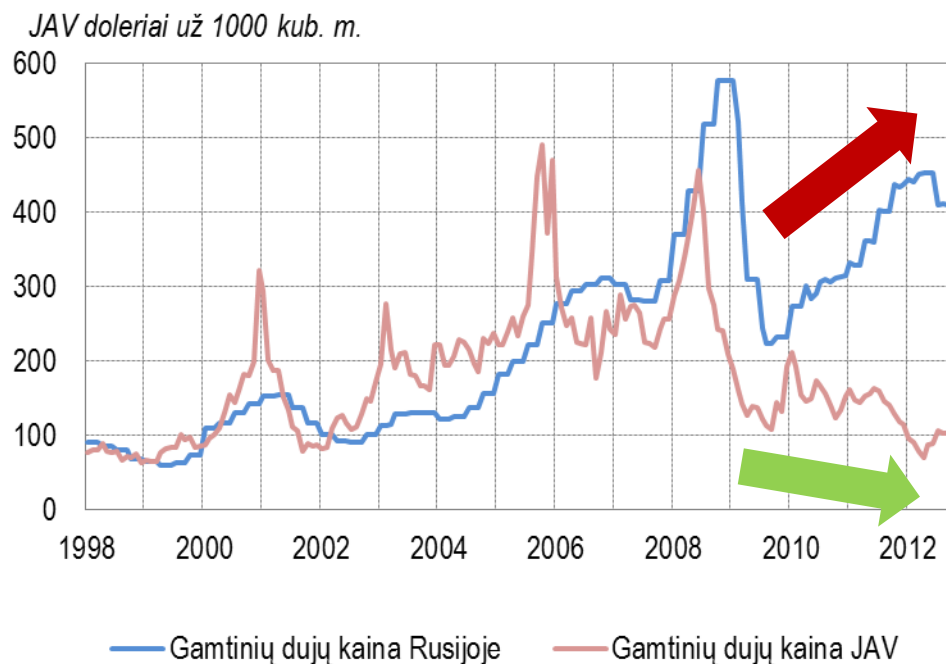
Kubiniai metrai vienam gyventojui

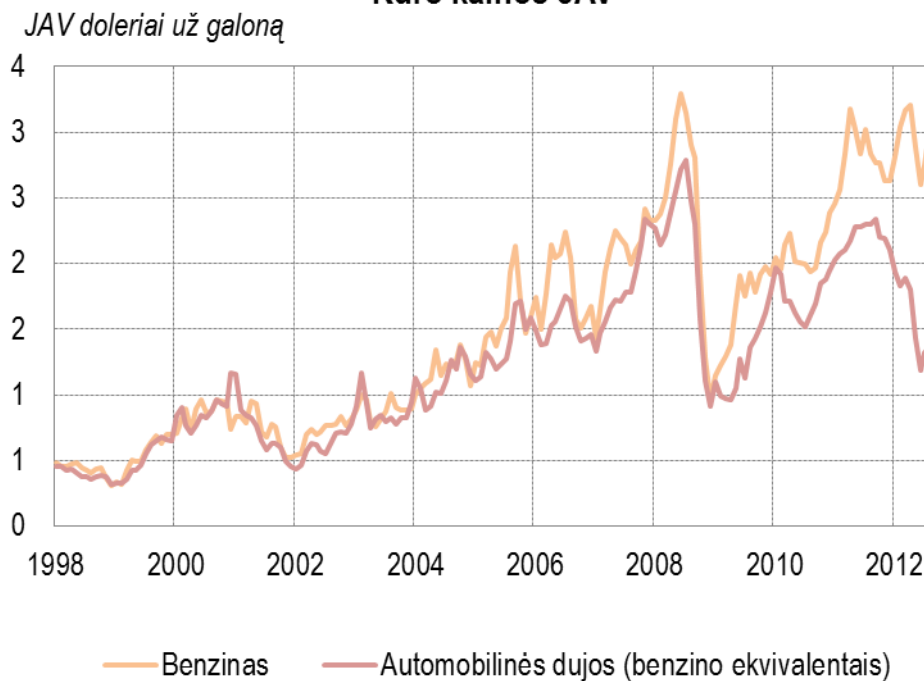
„O jeigu viskas yra ne taip“ ... ir iškastinio kuro kainų kilimas yra tik laikinas reiškinys?

- Skalūninių dujų revoliucija pakeitė JAV energetikos žemėlapij: dujos JAV kainuoja keturis kartus pigiau negu Rusijoje
- Atpigusios automobilių dujos mažins benzino, taigi ir naftos, paklausą
- Arba benzino kaina nukris iki dujų kainos, arba dujų kaina pakils iki naftos

Gamtinių dujų kaina JAV ir Rusijoje

Kuro kainos JAV

Skalūnų dujos sumažina iškastinio kuro kainų svyravimo riziką

- Didžiausi gamtinių dujų rezervai yra politiškai nestabiliose šalyse
- Gamtinių dujų rinkos koncentracija taip pat didina kainų kitimo riziką
- Didžiausi skalūninių dujų rezervai yra politiškai stabiliose šalyse
- Skalūninių dujų rinkos koncentracija yra nedidelė

Lietuvos energetinė kryžkelė: „Nereikia dėti visų kiaušinių į vieną pintinę, nes kiekvienas kiaušinis gali tapti aukso vertės“

Įmanomoji energetinės politikos trejybė

Ekologiška

1

3

Saugi

Pigi

2

1. Saugi ir ekologiška... bet brangi: AEI plėtra ir importo ribojimas, siekiant užsitikrinti energetinę nepriklausomybę
2. Saugi ir pigi... bet neekologiška: branduolinės energetikos vystymas ir elektros importas iš kaimyninių valstybių
3. Pigi ir ekologiška... bet nesaugi: AEI šaltinių vystymas ir elektros importas iš kaimyninių valstybių - didelė priklausomybė nuo iškastinio kuro kainų svyravimų

Nordea Markets is the name of the Markets departments of Nordea Bank Norge ASA, Nordea Bank AB (publ), Nordea Bank Finland Plc and Nordea Bank Danmark A/S.

The information provided herein is intended for background information only and for the sole use of the intended recipient. The views and other information provided herein are the current views of Nordea Markets as of the date of this document and are subject to change without notice. This notice is not an exhaustive description of the described product or the risks related to it, and it should not be relied on as such, nor is it a substitute for the judgement of the recipient.

The information provided herein is not intended to constitute and does not constitute investment advice nor is the information intended as an offer or solicitation for the purchase or sale of any financial instrument. The information contained herein has no regard to the specific investment objectives, the financial situation or particular needs of any particular recipient. Relevant and specific professional advice should always be obtained before making any investment or credit decision. It is important to note that past performance is not indicative of future results.

Nordea Markets is not and does not purport to be an adviser as to legal, taxation, accounting or regulatory matters in any jurisdiction.

This document may not be reproduced, distributed or published for any purpose without the prior written consent from Nordea Markets.

Žygimantas Mauricas
Ekonomistas
Nordea Bank Lietuva
Didžioji g. 18/2,
LT-01128, Vilnius, Lietuva
zygimantas.mauricas@nordea.com
Tel. +370 612 66291